

12. ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΛΕΜΒΟΥ

Με τη λέξη «συντήρηση» εννοούμε το σύνολο των εργασιών που γίνονται για να διατηρηθεί το σκάφος στην καλύτερη δυνατή κατάσταση. Για τη συντήρηση χρειάζονται εργαλεία και υλικά, τα οποία πρέπει να βρίσκονται πάντα στην εργαλειοθήκη του σκάφους και είναι τα παρακάτω:

ΕΡΓΑΛΕΙΑ

1. Σπάτουλες
2. Ξύστρες
3. Φλόγιστρο μικρό
4. Σετ κατσαβίδια
5. Ζουμπάς
6. Καρφιά γαλβανιζέ ή μπρουτζόκαρφα
7. Μπρουτζόβιδες
8. Πινέλα και στραβοπίνελα
9. Σφυρί
10. Πριόνι

ΥΛΙΚΑ

1. Γυαλόχαρτα (διάφορα μεγέθη)
2. Στόκος
3. Τσίγκος
4. Νέφτι
5. Λινέλαιο
6. Σικατίφ (στεγνωτικό)
7. Μπογιά ΣΥΝΤΟΛ Νο 185
8. Μίνιο πορτοκαλί
9. Βερνίκι θάλασσας
10. Διαλυτικό

Η συντήρηση μπορεί να χωριστεί σε:

- Μακροχρόνια ή βαριά
- Ετήσια
- Συμπληρωματική
- Τακτική

12.1 Μακροχρόνια ή βαριά συντήρηση

Παρακάτω δίνεται ένας πίνακας με τις κύριες εργασίες που γίνονται στη βαριά συντήρηση.

ΕΡΓΑΣΙΑ	ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ
1. Κάψιμο μπογιάς	Φούσκωμα στη μπογιά, εμφάνιση του ξύλου, συγκράτηση της υγρασίας και σάπισμα του ξύλου.	Απομάκρυνση των παλιών στρωμάτων μπογιάς, ξήρανση του ξύλου από την υγρασία, έλεγχος αρμών.
2. Καρφολόγημα	Κυματιστή κίνηση της βάρκας όταν την κουνάμε στη στεριά, χαλάρωμα ή και ξεκάρφωμα μαδεριών, νερά κατά την πλευση.	Ζουμπάρισμα καρφιών, αλλαγή καρφιών.
3. Καλαφάτισμα	Νερά κατά την πλευση, «ρούφηγμα» στόκου κατά τη συντήρηση.	Πέρασμα καλαφατιού στους αρμούς που έχουν πρόβλημα, καλύτερη στεγανοποίηση.
4. Κόντρα καρίνα και ζωνάρι	Φθαρμένη κόντρα καρίνα από την ανέλκυση - καθέλκυση του σκάφους, φθαρμένο ζωνάρι λόγω χτυπημάτων του σκάφους.	Αλλαγή ξύλων.

Η βαριά συντήρηση γίνεται κάθε 4 - 7 χρόνια ανάλογα με την παλαιότητα και τη χρήση του σκάφους.

12.2 Ετήσια συντήρηση

Στην ετήσια συντήρηση ακολουθούμε συνήθως μια συγκεκριμένη σειρά εργασιών, που είναι η ακόλουθη :

1. Αφαίρεση των «σκασμένων» στόκων από τους αρμούς με τριγωνική ξύστρα.

2. Εύσιμο με γυαλόχαρτο όλων των ξύλινων τμημάτων και εξαρτημάτων της λέμβου (κουπιά, άλμπουρα, αντένες, φάρσια), για να προετοιμάσουμε τις επιφάνειες να δεχθούν νέα στρώματα μπογιάς ή βερνικιού.
3. Μινιάρισμα όπου έχει εμφανιστεί το ξύλο στο πέτσωμα (εσωτερικά και εξωτερικά) καθώς και στα «γυμνά» καρφιά.
4. Στοκάρισμα των αρμών του πετσώματος και κέρωμα, αν χρειάζεται, των αρμών των κλιμακωτών.
5. Εύσιμο των περισσευόμενων στόκων.
6. Βάψιμο λέμβου, πρώτα εσωτερικά, ύστερα εξωτερικά.
7. Βερνίκωμα λέμβου και εξαρτημάτων (π.χ. άλμπουρα, κουπιά, αφού ξυθούν).
8. Διόρθωση ατελειών στο βάψιμο και το βερνίκωμα.
9. Φιμώματα στα σχοινιά ή αντικατάστασή τους.
10. Μπάλωμα πανιών αν χρειάζεται.
11. Εύσιμο, μινιάρισμα με μίνιο μετάλλων και βάψιμο άγκυρας.
12. Συντήρηση λοιπών εξαρτημάτων (π.χ. κοτσανέλα, ξαρτόριζες)
13. Συντήρηση και ανανέωση υλικών εργαλειοθηκών.

12.3 Συμπληρωματική συντήρηση

Είναι οι έκτακτες δουλειές που γίνονται στο σκάφος σε περιπτώσεις ζημιών (π.χ. ξήλωμα κοτσανέλου), για την αποκατάστασή τους.

Μια εργασία που ανήκει στη συμπληρωματική συντήρηση και γίνεται κάθε χρόνο, τουλάχιστο μια φορά, είναι το «**στανιάρισμα**». Όταν το σκάφος μένει στη στεριά για πολύ καιρό (2 μήνες ή και 1 το καλοκαίρι), η υγρασία που έχει το σκάφος εξατμίζεται, με αποτέλεσμα να ανοίγουν οι αρμοί του. Τότε το ρίχνουμε στο νερό και το αφήνουμε να βουλιάξει, ώστε να ξαναφουσκώσουν τα μαδέρια και να κλείσουν οι αρμοί. Η διαδικασία αυτή, έχει κατά κανόνα διάρκεια 3 - 24 ώρες. Όταν βγάλουμε το σκάφος από τη θάλασσα, το πλένουμε καλά με γλυκό νερό.

12.4 Τακτική συντήρηση

Η τακτική συντήρηση γίνεται μετά από κάθε χρήση της λέμβου. Είναι η διαδικασία που αργοπορεί σημαντικά τη φθορά του σκάφους, ωστόσο η χρησιμότητα και η αναγκαιότητα δε γίνονται εύκολα αντιληπτές. Περιλαμβάνει:

1. Καλό πλύσιμο με γλυκό νερό της λέμβου και όλων των βρεγμένων από θαλασσινό νερό εξαρτημάτων.
2. Προσεκτικό άδειασμα με σφουγγάρι των νερών που απέμειναν στη λέμβο από το πλύσιμο, και βγάλσιμο της άμμου που συσσωρεύεται κάτω από το σωτρόπι.
3. Στέγνωμα των βρεγμένων σχοινιών και σωσιβίων (και πανιών) πριν την αποθήκευση.
4. Σωστή τακτοποίηση όλων των χρησιμοποιημένων υλικών στα ερμάρια.

12.5 Στόκος & στοκάρισμα

Ο στόκος είναι το κατ' εξοχήν στεγανοποιητικό υλικό, όλων των ξύλινων σκαφών. Στα ναυτοπροσκοπικά σκάφη τα σημεία που στοκάρονται είναι οι αρμοί του πετσώματος με λεία αρμολογία, και οι οπές των καρφιών. Ο στόκος πουλιέται στην αγορά, αλλά εμείς οι ναυτοπρόσκοποι συνηθίζουμε να τον παρασκευάζουμε μόνοι μας.

Τα υλικά που χρησιμοποιούμε για την παρασκευή του είναι :

- Στόκος και λάδι, τα οποία δίνουν ελαστικότητα στο μείγμα.
- Τσίγκος, νέφτι και νερό, τα οποία σκληραίνουν το μείγμα.

- Σιγκατίφ (στεγνωτικό), το οποίο στεγνώνει το μείγμα.

Η διαδικασία που ακολουθούμε είναι η εξής: Αναμιγνύουμε στόκο και τσίγκο, υπό αναλογία η οποία εξαρτάται από την ηλικία του σκάφους. Η βασική αναλογία στόκος : τσίγκος είναι 2:1. Όσο παλαιότερο όμως είναι το σκάφος, αλλάζουμε την αναλογία υπέρ του τσίγκου, φθάνοντας μέχρι αναλογία 1:1. Ο τσίγκος, όπως είπαμε, δίνει τη δυνατότητα στο τελικό προϊόν να γίνεται περισσότερο σκληρό. Γι' αυτό και σε παλιά σκάφη που τα ξύλα τους δε διαστέλλονται πολύ στο νερό αυξάνουμε την αναλογία σε τσίγκο. Το μείγμα χρειάζεται καλή ανάμειξη, για να γίνει ομοιογενές.

Αφού αναμιξούμε καλά το στόκο με τον τσίγκο, δημιουργούμε έναν κρατήρα με το μείγμα και το γεμίζουμε με νέφτι, λάδι και στεγνωτικό. Κατόπιν ανακατεύουμε καλά μέχρι να γίνει ένα ομογενές πράγμα. Συνήθως χρειάζεται να προσθέσουμε επιπλέον λάδι. Προσθέτουμε λάδι μέχρι να πάρει ο στόκος τη γνωστή μορφή του και να επιτύχει στις δοκιμασίες που αναφέρονται παρακάτω. Στο τέλος προσθέτουμε λίγο νερό για να σκληρύνει ο στόκος.

Δοκιμή: Υπάρχουν κάποιοι εμπειρικοί τρόποι για να δοκιμάσουμε αν ο στόκος έχει πετύχει. Ο ένας από αυτούς μας λέει να βάλουμε μια ποσότητα του τελειωμένου στόκου σε μια σπάτουλα και να τον πέσουμε με μια άλλη. Αν, τραβώντας τις σπάτουλες, σχηματιστούν κορυφές στόκου, σα σταλακτίτες, τότε ο στόκος μας έχει πετύχει.

Σημειώσεις

- Αν στοκάρουμε τη βάρκα και δούμε ότι ο στόκος δε στεγνώνει, τον αλείφουμε επανειλημμένα με νέφτι.
- Το διαλυτικό White-Spirit (που είναι άσπρο) μπορεί να αντικαταστήσει το φυσικό νέφτι (που έχει κίτρινο χρώμα) σε όλα (αραίωση λαδομπογιών και βερνικιών), αλλά όχι στην παρασκευή στόκου.

12.6 Συντήρηση πολυεστερικών σκαφών

Τα πολυεστερικά σκάφη, αν τα προσέχουμε δεν απαιτούν καθόλου συντήρηση, παρά μόνο ελαφρύ τρίψιμο και βάλνιμο. Δυστυχώς όμως τυχαίνει κάποιες φορές το σκάφος να σπάσει ή να ραγίσει σε κάποιο σημείο. Παρακάτω δίνονται τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν σ' αυτές τις περιπτώσεις, καθώς και τα απαραίτητα υλικά:

1. Τρίβουμε το σημείο που έχει σπάσει ή ραγίσει με **σβουράκι** και χοντρό γυαλόχαρτο, μέχρι να φύγει το χρώμα περίπου 5 cm περιμετρικά από το σπάσιμο.
2. Κόβουμε με ψαλίδι ένα κομμάτι από **φύλλο ινών πολυεστέρα**, μεγέθους ίσου με την περιοχή που τρίψαμε με το σβουράκι.
3. Φτιάχνουμε τον **υγρό πολυεστέρα** σύμφωνα με τις οδηγίες του κατασκευαστή.
4. Αλείφουμε το μίγμα υγρού πολυεστέρα στην επιφάνεια που τρίψαμε.
5. Βάζουμε το κομμάτι ίνας πολυεστέρα και το βρέχουμε πολύ με τον υγρό πολυεστέρα. Επαναλαμβάνουμε αυτή τη διαδικασία, προσθέτοντας και άλλα φύλλα ινών πολυεστέρα, άλλη μία ή δύο φορές.
6. Αφού στεγνώσει (μετά από 24 ώρες, αν ο καιρός δεν έχει υγρασία και έχουμε σχετική ζέστη, περίπου 20°C), τρίβουμε το σημείο το σημείο για να το λειάνουμε.
7. Στοκάρουμε με **πολυεστερικό στόκο**, τον οποίο τον έχουμε «δουλέψει» με το αντίστοιχο στεγνωτικό.
8. Όταν στεγνώσει και ο στόκος, τρίβουμε την περιοχή με **τριβείο** και **τουκόχαρτο**, μέχρι να γίνει όλη η περιοχή λεία.
9. Τέλος, βάφουμε το σκάφος κατά προτίμηση με **πολυεστερική μπογιά**.